

Mayte Sancho, Matiako patronua, Nazio Batuen eta OMEren #HealthyAgeing50 ekimeneko munduko 50 liderren artean aukeratu izan da

- Aurkeztutako 500 hautagaitzetatik, Mayte Sancho izan da 50 aukeratuetakoa bat
- OMEko zuzendari nagusiak eta International Federation on Ageing (IFA) bezalako erakundeetako beste arduradun batzuek aintzatetsi egin zuten hautatutako liderrek adinekoen osasuna eta ongizatea hobetzeko egindako lana.

Nazio Batuen Erakundeak adierazten duen bezala, munduko biztanleriak duela 50 urte baino 20 urte gehiago bizi da, batez beste. Espainian hamarkada bat baino gehixeago. Gehiago bizi gara, baina gizartea prest al dago bizitza berri honek dituen erronka eta erronkei erantzuteko?

Erronka horri erantzunez, eta Zahartzeari buruzko Madrilgo Nazioarteko Ekintza Planaren ildotik, NBEren Batzar Nagusiak 2021-2030 aldia Zahartze Osasungarriaren Nazio Batuen Hamarkada izendatu zuen, honako helburu hauetan aurrera egiteko:

1. Adinari eta zahartzeari buruz pentsatzeko, sentitzeko eta jarduteko dugun modua aldatzea.
2. Komunitateek adinekoen gaitasunak sustatzen dituztela ziurtatzea
3. Arreta integratua eta pertsonengan oinarrituta eskaintzea, bai eta adinekoen premiei erantzungo dieten lehen mailako osasun-zerbitzuak ere
4. Behar duten adinekoei iraupen luzeko arreta emateko aukera ematea.

Premisa honekin, joan den ekainean «Healthy Ageing 50» ekimena jarri zen abian, zahartze osasungarriaren arloan lanean ari diren pertsonen artean 50 lider identifikatzeko asmoz. #HealthyAgeing50 ekimenetik, hautatutakoek ekarpenak eta lana aitortu nahi izan dira, pertsonak dagoeneko egiten ari direnaren adibide inspiratzaile gisa, Zahartze Osasungarriko Nazio Batuen Hamarkadaren helburuak egia bihurtzeko.

Atzo jakinarazi zen hautatutako pertsonen zerrenda. Horien artean, Mayte Sancho Castiello, ikertzailea, psikologo-gerontologoa, komunikatzailea eta zahartzaroaren arloko aktibista, ibilbide profesional zabala duena eta arlo horretan ezagutza sortzeari erabat lotua dagoena.

Tedros Adhanom Ghebreyesus doktoreak, Osasunaren Mundu Erakundearen zuzendari nagusiak, honako mezua helarazi zuen bere iragarkian: "Atsegin handiz aitortzen ditut lider hauek mundua aldatzen dutela eta, sarritan, baliabide mugatuekin, adineko pertsonen osasuna eta ongizatea hobetzeko zer egin daitekeen – eta nola – erakusten dutela".

Imerso-an zuzeneko arretatik prestakuntza eta ikerketa lanetara igarotzeko aukera izan zuen, eta Zahartzearen eta Mendekotasunaren Behatokiak martxan jarri zuen garai horretan. Ondoren, Matia Institutuko zuzendari zientifiko gisa, funtsezkoa izan zen iraupen luzeko

matia

zaintzen eredu egoitzetan eta etxebizitzetan eraldatzeko prozesuan, Etxean Ondo eta gero Etxean Bizi bezalako proiektuekin.

Gaur egun, Mayte Matia Fundazioaren eta Grandes Amigos GKEaren Patronatuko kidea da, baita aditu independentea ere, adinagatiko diskriminazioa eta, bereziki, iraupen luzeko zaintzen eredu eraldatzea bezalako esparruetan aurrerapenak sortzeko bokazio eta interes horretatik abiatuta. Hainbat administrazio publikorekin eta Garapenerako Banku Interamerikarrarekin (BID) lankidetzan aritzen da.

Ikerketa eta berrikuntzaren mundutik gertu beti, nahiz eta zahartze osasungarriaren arloan nazioan eta autonomia-erkidegoan lorpen-zerrenda sendoa izan, Espainian gerontologiaren arloan gehien ezagutzen den pertsonetako bat da, zalantzarik gabe.

Hautatuen artean, Ashton Applewhite ekintzaile eta idazle estatubatuarra, Claudia Mahler adinekoen eskubideei buruzko Nazio Batuen aditu independentea eta Paul McGarry Manchester Handiko Zahartze Zentroko arduraduna nabarmentzen dira, besteak beste.

Ekimenari buruz:

Healthy Ageing 50 Nazio Batuen Zahartze Osasungarriko Hamarkadako ekimena da, eta honako hauen babes du: lanaren Nazioarteko Erakundea (OIT), Telekomunikazioen Nazioarteko Batasuna (UIT), Giza Eskubideetarako Goi Komisarioaren Bulegoa (OACDH), Nazio Batuetako Ekonomia eta Gizarte Gaietarako Departamentua (DAES), Munduko Ekonomia Foroa (el Foro) eta Munduko Osasun Erakundea (OME).

Matiari buruz:

Irabazi-asmorik gabeko eta interes orokorreko erakunde bat, Gipuzkoako probintzian kokatua, 1889ko abenduaren 16an bere ibilbidea hasi zuena, Jose Matia Calvo euskal ontzi-ustiatzailearen ondareari esker. Fundazioaren helburua hau da: pertsonen zahartze-prozesuan laguntzea, ezagutza eta zerbitzu pertsonalizatuak sortuz haien ongizatea hobetzeko, ezagutza eta zerbitzu pertsonalizatuak sortuz haien autonomia eta duintasuna modu jasangarrian sustatzeko. 2021ean, Fundazioak 52 milioi euroko fakturazioa lortu zuen, 1.498 pertsona enplegatu zituen 27.184 pertsonari laguntzeko, 18 lantokitan banatuta, eta 646 boluntarioren laguntza izan zuen, 123 erakunde desberdinetatik zetozenak. Finantzaketa-iturri nagusia administrazio publikoekin jarduerak ituntzetik dator, % 85 inguru.

Aipatzekoa da Ricardo Bermingham Ospitalearen bidezko osasun-jarduera. Egonaldi ertaineko zentroa da, geriatrikoa, 123 oherekin, psikogeriatrian, ortogeriatrian, zainketa aringarrietan eta hauskortasun eta mendekotasun handiko egoeretan adineko edo oso adineko pertsonengan gertakari akutuak egonkortzera bideratutako susperraldian espezializatua. Anbulatorioko kontsultak narriadura kognitiboa duten adinekoetan espezializatuta daude. Gainera, kanpoko kontsultak eta errehabilitazio anbulatorioko zaldi gimnasio ditu Gipuzkoako hainbat herritan, errehabilitazio neurologikorako berariazko gailu batekin.

Matia Fundazioak Gipuzkoako hainbat udalerritan etxez etxeko arreta-zerbitzua kudeatzen du, eta laguntza pertsonaleko zerbitzua, zortzi egoitza-zentro, bederatzi eguneko zentro eta Gipuzkoako Foru Aldundiarekin itundutako adinekoentzako apartamentuak ditu. Horri guztiari esker, osasun-alta jaso ondorengo zaintzen estaldura eta jarraipena ziurta daiteke, eta, horretarako, osasun-alta behar duten pertsonak beren gizarte-zentroetara bideratzen dira edo etxeko zaintzak ematen zaizkie; eta hori horrela ez denean, beste eragile batzuekin koordinatuta lan egiten da.

Fundazioak, bere antolaketa-perimetroaren barruan, ikerketa gerontologikorako zentro bat du, Matia Institutua, 2002an sortua eta 2021ean 1,2 milioi euroko fakturazioa izan zuena. Bere

matia

jarduera, ezagutza sortuz, Fundazioak ingurunean duen misioan aurrera egiten laguntzea da. Horretarako, lankidetzan dihardu Fundazioarekin berarekin eta administrazio publikoekin, eta Zientzia eta Teknologiaren Euskal Sarean aitortuta dago, osasun-azpistemaren barruan.